

Handlingsplan for arbeidet med barns psykososiale miljø i Brøset barnehage

Planen viser:

- Lover, hjemler og føringer barnehagen er forpliktet å jobbe ut i fra.
- Beskrivelser av våre verdier, holdninger og atferd i dette arbeidet.
- Rutiner for å forebygge krenkende atferd og mobbing.
- Rutiner for å avdekke krenkelser og mobbing.
- Rutiner for å håndtere krenkelser og mobbing.

Personalet i Brøset barnehage skal hver dag jobbe for et godt og trygt barnehagemiljø for alle barn. Skjer det krenkelser og mobbing i Brøset barnehage skal dette håndteres i henhold til lover, føringer og interne rutiner.

Barnehageloven §1. Formål:

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering

Barnehagens verdigrunnlag jf rammeplanen:

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid.

Det fremgår av barnehageloven §1 at barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeile barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.

Livsmestring og helse:

Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen.

Barnehagen skal bidra til barns trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.

Trondheim kommune:

Enhetsavtalen sier følgende:

1. Barn og unge har fremragende kompetanse sosialt, språklig og faglig
2. Barn og unges oppvekstmiljø er alle voksnes ansvar
3. Barn og unge er unike og hører til i samme fellesskap
4. Vi er et felles lag som møter barn og unge med kjærlighet, respekt og kompetanse

Hvordan forstår vi krenkende atferd og mobbing:

Krenkende atferd og mobbing kan oppfattes og defineres ulikt. Vi støtter oss på UDIR sin veileder: *Barns trivsel-voksnes ansvar. Forebyggende arbeid mot mobbing starter i barnehagen*. Den løfter frem flere klare trekk, som vi forholder oss til:

- Negative, psykiske og/eller fysiske handlinger som foregår ved en viss hyppighet og over en viss tid.
- De negative handlingene kan komme både fra enkeltpersoner og/eller grupper.
- Det er en ubalanse i maktforholdet slik at det er vanskelig å forsvare seg.

“Mobbing er sosiale prosesser på avveier og følelser på ville veier”

Vi støtter oss på følgende definisjon: “Mobbing av barn er handlinger fra voksne og barn som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og mulighet til medvirkning” Lund m.fl 2017

Krenkelsene og mobbingen kan ta ulik form som:

- Utestengelse fra leken.
- At barn blir fysisk slått, sparket og spyttet på av andre barn.
- Verbale krenkelser og mobbing som stygge uttalelser.
- At voksne også sier eller handler krenkende mot barn.

Hvordan sikrer vi at personalet har barnas perspektiv?

I barnehagen skal barnas egen opplevelse av trivsel og samhørighet stå i fokus for vår oppmerksomhet. Barn skal tas på alvor. Selv om vi lytter til barna, deltar i deres lek og har samtaler med barna, er det noen ganger utfordrende og vanskelig for personalet å fange opp hvordan barna opplever sin situasjon.

Det vi har kunnskap om er at samspill kan utvikle seg til mobbing og krenkelser mellom mennesker. Enkeltstående handlinger og situasjoner kan vi se som en del av å være menneske. Barn som av og til ikke får delta i leken, ser vi som en del av barndommens dannende arena. Samtidig vet vi også at slike situasjoner og hendelser kan danne et negativt mønster og utvikle seg til mobbing og mistrivsel hos barn. Men når vet vi egentlig at dette er mobbing eller oppleves krenkende eller ikke, for et barn? **Vi er klare på at det alltid er personalets ansvar å ta barns opplevelser, handlinger og følelser på alvor.**

I fare for å definere barns egen opplevelse, slik at mobbing og krenkelser ikke blir oppdaget og tatt på alvor, har vi utarbeidet noen **felles bestemmelser**. Disse skal hjelpe oss, slik at vi minimerer risikoen for at vi ikke oppdager hvordan barn egentlig opplever sin hverdag i barnehagen.

Hva gjør vi helt konkret for å ivareta barnas perspektiv?

Personalet skal respektere det barnet kommer med: uttrykker, viser og forteller. Barnet har rett på sin egen opplevelse. Her er det særdeles viktig å være ekstra sensitiv overfor barn som pga alder eller andre forhold ikke uttrykker seg verbalt.

- Personalet skal stille åpne spørsmål og be barnet fortelle mer om det som har skjedd, sine følelser og opplevelse.
- Personalet skal gi barnet et klart inntrykk av at det blir trodd og tatt vare på. Si

f.eks “dette vil jeg høre mer om”, “så fint at du forteller dette til meg”, “Jeg skal hjelpe deg å finne ut av dette”, “Jeg tror på deg”. “Jeg forstår at dette ikke er greit”.

- Vis barnet at du følger opp det som han/hun forteller, ved at dere blir enige om tiltak og at disse følges opp av deg.
- Fortsett å støtt barnet i leken.
- Oppmuntre barnet til å komme tilbake og fortelle hvordan det går.
- Ikke bagatelliser med at dette “går over” eller at du må prøve mer selv.
- Snakk med barnet om det er noe det selv kan gjøre med situasjonen og hva det trenger hjelp til for å løse den.
- Bruk ulike innfallsvinkler for å hjelpe barnet til å sette ord på følelser og opplevelser: F.eks gjennom tegning.
- Gråt og nonverbale signaler skal tas på alvor. Personalet skal trøste og bekrefte og forsøke å sette ord på det som skjer.
- Vis med bekreftende ord og handlinger at du ser det barnet forsøker å formidle, selv om det ikke bruker ord. Eks: “Nå ser jeg at du ikke har det så fint i denne leken”, “Jeg ser at du er trist, dette skal jeg hjelpe deg å finne ut av”, “Så fint at du viser til meg hvordan du har det...” .

Sammen med denne konkrete væremåten, jobbes det konstant med personalets verdier og holdninger gjennom refleksjon omkring egen væremåte og konkret kunnskap om hvordan vi skal forstå barns psykososiale miljø. Alle ansatte i Brøset barnehage deltar nå i et 2 årig kompetanseløft gjennom UDIR og Høgskolen Innlandet:”Barnehagemiljø og krenkelser”.

Forebygging i barnehagen:

Forebygging av krenkende atferd og mobbing i barnehagen henger i stor grad sammen med personalets forståelse, kunnskap og holdninger til barns og egen atferd. Dette er grunnlaget for om personalet ser, reflekterer, handler og evaluerer egen praksis, slik at de oppdager og kan forebygge og gripe inn der det er nødvendig.

Relasjonene mellom barna og personalet og barna i mellom er helt sentrale i arbeidet med et godt og trygt psykososialt miljø for barna. Når barn ikke mestrer og strever i lek og samspill, er det personalets ansvar å hjelpe til og å bidra til at leken blir god og trygg. I tillegg skal personalet fremstå som trygge, tilstedeværende og omsorgsfulle rollemodeller for barn i møte med andre og det livet barnehagen byr på uavhengig om leken virker å være god eller ikke.

Når personalet stadig våger å stille kritiske spørsmål og åpne spørsmål til seg selv, samtidig som de styrker alt det relasjonelle arbeidet som fremmer god lek, humor og trygghet blir det dårlige vekstforhold for krenkelser og mobbing (Mobbing i barnehagen, Ingrid Lund)

Leken i fokus. Barnas viktigste arena for å utvikle gode vennerelasjoner og gode venneferdigheter:

Personalet i Brøset barnehage forstår leken som barnas viktigste arena for å utvikle gode sosiale ferdigheter og vennerelasjoner over tid. I denne sammenhengen er personalets rolle i leken en viktig faktor for å styrke barn-barn relasjonene. Personalet skal fremstå som gode rollemodeller, trygge, støttende voksne når det stormer og være delaktige i barns lek.

Anerkjennende kommunikasjon- en nødvendig væremåte:

Ved å anerkjenne leken som barnas viktigste arena for å lære å ha det bra sammen og samtidig gå inn i barns sosiale samspill og lek med en anerkjennende væremåte, gis det kraft til barns egne opplevelser og væremåter. En slik kraft er nødvendig for å kunne stå i og rustes til det livet har å by på av både gleder og utfordringer. Her har personalet en oppgave og en unik mulighet til å støtte og veilede barn i en viktig del av livets lærdom.

Personalet skal vise vei gjennom sin anerkjennende væremåte, at man ikke skal definere den andre eller ta fra den andre egen opplevelse, men gi støtte til de opplevelsene den andre har. Vi skal ta den andre på alvor og vise respekt. Samtidig skal det gis kraft til egne opplevelser. I arbeidet med barna blir derfor øvelse i perspektivtaking sentralt, både for barna og i personalgruppen. Personalet reflektere over sin rolle i lek og samspill med barna i hverdagen i refleksjonsgrupper, i basemøter og i utviklingsamtaler.

Kjennetegn på god praksis:

- Leken prioriteres høyt i hverdagen, og arbeidet med lek er bevisst og pedagogisk.
- Foresatte og ansatte har felles forståelse og tilnærming til vennskap og lek.
- Ansatte ser og forstår relasjonsarbeid som sosiale systemer i konstant utvikling.
- Personalet støtter barns vennsksrelasjoner.
- Personalet praktiserer anerkjennende kommunikasjon i arbeid med barn og i samarbeidet seg imellom. Dvs at personalet ikke definerer barns opplevelser ut i fra seg selv, men ut i fra en felles kunnskap omkring hva som kan bidra til at **det blir** et godt eller dårlig psykososialt miljø for barn.

Samarbeid mellom barnehagen og hjemmet:

Barna er en del av flere ulike sosiale samspill i og utenfor barnehagen. Det er derfor viktig med et godt samarbeid mellom barnehagen og foreldrene for å forebygge krenkende atferd og håndtere mobbing når det vises. Personalet i barnehagen har ansvar for å inkludere foreldre gjennom hele forløpet når mobbing er identifisert. Foreldrene skal tas med på råd og det må snakkes om hva foreldre kan gjøre hjemme for å støtte opp under barnehagens arbeid.

Tiltak og planer skal alltid planlegges og settes i verk i samarbeid med hjemmet. Foreldre

bør forplikte seg til et samarbeid med barnehagen og erfarer foreldre at barnet deres utsettes for krenkelser og mobbing eller er med på å utsette andre barn for dette, insisterer vi på at foreldre deler denne informasjonen med personalet.

Det skal være en lav terskel for å ta kontakt med barnehagen, da opplevelse av utestenging, krenkelser og mobbing er subjektive. På samme måte skal det være lav terskel for barnehagen å ta en prat med foresatte. Desto mer informasjon barnehagen og foresatte deler med hverandre om barnets trivsel og samarbeider om felles tilnærming, desto bedre kan det jobbes med barnets leke- og relasjonskompetanse. Foreldre skal bli mottatt på en god og ivaretagende måte hvis de kommer med sin bekymringer. Personalet må lytte til og ta på alvor disse bekymringene. I tillegg skal vi håndtere negativ kritikk av vår praksis.

Kjennetegn på god praksis:

- Grunnleggende tillitsforhold mellom foresatte og personalet gir mulighet for en god dialog
- Foresatte og personalet opplever at det er lav terskel for å kunne ta en prat
- I mobbesaker involveres foresatte tidlig. Foresatte må være en aktiv del i arbeidet.
- Hvordan foresatte kan være med å forebygge mobbing og krenkelser er et tema som har en naturlig plass på foreldremøter.

Mauren

Liten?

Jeg?

Langtifra.

Jeg er akkurat stor nok.

Fyller meg selv helt

på langs og på tvers

fra øverst til nederst.

Er du større enn deg selv kanskje?

Inger Hagerup

Barnehagens rutiner for forebygging av krenkende atferd og mobbing

	Hva?	Når?	Ansvar?	Kommentar
1	Gjennomgang av og refleksjon rundt vår handlingsplan med hele personalet	Ved oppstart hver høst.	Styrer og avdelingsleder	Alle får den på forhånd.
2	Nye foreldre informeres om planen. Det reflekteres rundt foreldres rolle i forhold til arbeidet: caser	Hvert år i foreldremøte med nye foreldre i juni og foreldremøtene i mars.	Styrer/avdelingsleder	Alle får den på forhånd.
3	Refleksjon rundt følgende i personalgruppa: Hva er et godt psykososialt miljø i barnehagen og på vår base? Hva er krenkende atferd? Hvordan sikre barnas perspektiv? Hva er terskelen for å gripe inn og hva innebærer det? Når skal ledelsen varsles? Hvordan jobber hver og en av oss?Hvilken rolle har jeg i barnas lek?	Første basemøte på høsten. Som sak i ca. hvert 4. basemøte gjennom året.	Pedagogisk leder	Refleksjonene dokumenteres skriftlig og danner grunnlag for videre arbeid i barnegruppene.
4	Informasjon til alle nyansatte om handlingsplan.	Ved ansettelse	Styrer og avdelingsleder	Pedagogiske ledere informerer vikarer om rutinene
5	Kontinuerlig vurdering av barnas psykososiale miljø og vurdering av foreldresamtaler	Løpende i basemøter og internt fagteam. Sak på pedagogmøter	Pedagogisk leder Leder av internt fagteam setter det på	

	og trivselssamtaler med barna.	høst/vår.	agendaen.	
6	Gruppemøter med foreldre med fokus på barns trivsel i gruppa.	februar/mars	Pedagogisk leder	Case baserte møter m/refleksjon
7	Evaluering og evt revidering av plan	årlig (juni)	Styrer/avdelingsleder	
8	Personalet er aktive i barns lek for å støtte og veilede i barnas utvikling av grunnleggende ferdigheter som: språk, venneferdigheter, sosial kompetanse, lekekompetanse.	Kontinuerlig	Hele personalet	Se egen årsplan og satsningsområder, samt enhetsavtalen.
9	Personalet deltar på fagdager som omhandler lek, vennskap og barns psykososiale miljø.	Når dette tilbys	Pedagogiske ledere følger med når kurs/fagdager kommer. Styrer og avdelingsleder vurderer hvem som skal meldes på hvilke kurs.	

Rutiner for å avdekke mobbing og krenkelser i Brøset Barnehage:

Hva?	Når?	Hvem?
<p>Rutine: Årlig trivselssamtale med alle 4 og 5 åringer.</p> <p>Innhold: Barnets opplevelse av trivsel, vennskap og tilhørighet.</p>	<p>En gang på høst og en gang på vår før foreldresamtaler.</p>	<p>Ansvarlig pedagogisk leder</p>
<p>Rutine: Foreldresamtaler 2 ganger i året.</p> <p>Innhold: Barnets trivsel og vennskap i barnehagen reflekteres med foreldrene.</p>	<p>En gang på høsten og en gang på våren.</p>	<p>Ansvarlig pedagogisk leder i samarbeid med foreldrene.</p>
<p>Rutine: Ukentlige lek og samspillsobservasjoner av enkeltbarn og grupper med barn.</p> <p>Innhold: Alle ansatte skal foreta sine observasjoner gjennom uken og skrive ned det de finner viktig å ta med videre til drøfting og refleksjon.</p> <p>Hva ser vi spesielt på: -Hvilke barn leker sammen? -hvordan de leker og hva de leker? -asymmetri i relasjonene; er det alltid de samme barna som stenges ute fra lek og de samme som bestemmer og holder andre utenfor? -konfliktnivået; løser barna mye selv? er det høyt konfliktnivå? Er det barn som alltid havner i konflikt? Er det barn som trekker seg unna lek, viser utrygghet i gruppa?</p>	<p>I de daglige lekegruppene</p>	<p>Ansvarlig pedagog i samarbeid med det øvrige personalet på gruppa og basen.</p>

<p>-gode lek og gode samspill/relasjoner.Når lykkes barna i relasjonene? -personalets rolle og atferd.</p>		
<p>Rutine: Refleksjonstid i basemøter/gruppemøter.</p> <p>Innhold: Observasjoner av barn og grupper med barn gås gjennom evt tiltak fattes (se også rutiner for håndtering av mobbing og krenkelser)</p>	<p>Fast punkt i gruppe-og eller basemøte 2 ganger i måneden.</p>	<p>Den ansvarlige pedagog i samarbeid med det øvrige personalet i gruppa og på basen.</p>
<p>Rutine: Ukentlige refleksjonsgrupper</p> <p>Innhold: Praksisfortellinger fra barns samspill og lek. En del av et systematisk utviklingsarbeid i hele personalgruppen med problemstillingen: <i>"Hvordan fremmer personalet i Brøset barnehage god lek for alle barn"</i></p>	<p>Hver mandag.</p> <p>Egen prosjektplan for prosjektet.</p>	<p>Ledelsen</p>

Brøset barnehage sine rutiner når personalet observerer, barn og/eller foreldre melder om krenkende atferd/handlinger og mobbing: Når rutiner settes i verk skal det skrives referat fra alle møter: trivselssamtaler, foreldresamtaler og base/gruppemøter.

Hva?	Hvem?	Signer: Når gjennomført/av hvem?
1) Den som oppdager/får informasjon informerer ped.leder straks. Hvis det er foreldre som er bekymret, ber pedagogisk leder om samtale med foreldre innen en uke. Personalet drøfter dette i nærmeste base/gruppemøte. Beskriv så konkret som mulig hva som har skjedd. Hva har barna / barnet gjort? Hvordan har de voksne forholdt seg? Bli enige om tiltak videre. Varsle ledelsen umiddelbart og vurder sammen om hvilken støtte ledelsen skal gi.	Den som observerer/har oppdaget at det skjer. Foreldre	
2) Snakk med barna om det som har skjedd i trivselssamtale en og en. Innen en uke. Be barna komme med forslag til hva som kan gjøres videre. Ta med barnas perspektiv inn i det videre arbeidet og sammenfatt barnas forslag med de forslagene personalet har kommet fram til.	Pedagogisk leder i samarbeid med den som er nærmest barnet i barnehagen.	
3) Involver raskt alle foreldrene til de barna det gjelder. Del observasjoner og ta de med på råd. Vurder om samtaler skal være i gruppe eller med de enkelte foreldrepar.	Pedagogisk leder i samråd med ledelsen.	
4) Bli enige om videre tiltak med foreldrene. Hva skal gjøres hjemme og hva skal gjøres i barnehagen?	Pedagogisk leder i samarbeid med foreldrene.	

<p>5) Tiltak prøves ut i 2 uker. Nytt møte med foreldre og samtaler med barna etter dette, for videre tiltak og status.</p>	<p>Pedagogisk leder i samarbeid med foreldrene.</p>	
<p>6) Evaluering av tiltak i gruppe/basemøter etter 2 uker. Følg punkt 4-6 i maksimum 6 uker.</p>	<p>Pedagogisk leder i samarbeid med personalet</p>	
<p>7) Etter 6 uker skal det vurderes om tiltak ikke strekker til og om saken bør viderehenvises på system til BFT. Foreldre skal informeres om dette tidlig i forløpet, som en mulig hjelp hvis ikke saken kan løses med barnehagens og foreldrenes egne tiltak.</p>	<p>Pedagogisk leder i samarbeid med styrer/avdelingsleder.</p>	